

Πτώσεις

Πρίν εξετάσουμε αναλυτικά τὰ διάφορα μέρη τοῦ λόγου θά ἀναφέρουμε μερικά συμπληρωματικά γιά τίς πτώσεις.

Οἱ πτώσεις εἶναι ἴδιες μέ τίς πτώσεις στήν νέα ἑλληνική. Στήν ἀρχαία ἑλληνική ὅμως ὑπάρχει μία ἀκόμη πτώση, ἡ *δοτική*. Εἶναι λοιπόν οἱ πτώσεις στήν ἀρχαία ἑλληνική πέντε: *ὀνομαστική*, *γενική*, *δοτική*, *αἰτιατική* καί *κλητική*.

Μέ *ὀνομαστική* ἀπαντᾶμε στήν ἐρώτηση *ποιός; τίς;*

π.χ. «Χριστός ἀνέστη!»

Ποιός ἀνέστη; ⇨ «Χριστός»· *ὀνομαστική*.

Μέ *γενική* ἀπαντᾶμε στήν ἐρώτηση *τίνος;*

π.χ. «...τοῦ ἄδου καθεῖλες (= κατανίκησες) τήν δύναμιν».

Τίνος «καθεῖλες τήν δύναμιν»; ⇨ «τοῦ ἄδου»· *γενική*.

Μέ *δοτική** ἀπαντᾶμε στήν ἐρώτηση *σέ ποιόν; σέ ποιούς;*

π.χ. «ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν...».

Σέ ποιούς ἔδωσε ἐξουσία; ⇨ «αὐτοῖς» (= σ' αὐτούς)· *δοτική*.

Μέ *αἰτιατική* ἀπαντᾶμε στήν ἐρώτηση *ποιόν; ποιούς; τί;*

π.χ. α) «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Ποιούς νά ἀγαπᾶτε; ⇨ «ἀλλήλους» (= ὁ ἕνας τόν ἄλλο)· *αἰτιατική*.

β) «Εἰρήνην τήν ἐμήν δίδωμι (= δίνω) ὑμῖν».

Ποιός «δίδωμι»; ⇨ Ἐννοεῖται «ἐγώ»· *ὀνομαστική*.

Τί «δίδωμι»; ⇨ «εἰρήνην»· *αἰτιατική*.

Σέ ποιούς «δίδωμι»; ⇨ «ὑμῖν» (= σέ σᾶς)· *δοτική*.

Κλητική λέγεται ἡ πτώση πού χρησιμοποιοῦμε γιά νά καλέσουμε ἢ νά προσφωνήσουμε κάποιον.

π.χ. «ὦ φίλε», «ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι»,

«Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου», «Πάτερ ἅγιε, εὐλόγησον».

* Ἡ *δοτική* στήν νέα ἑλληνική χρησιμοποιεῖται μόνο σέ μερικές στερεότυπες ἐκφράσεις ὅπως: «Ἐν πάσῃ περιπτώσει θά ἔρθω», «συμφωνῶ ἐν μέρει μέ τίς ἀπόψεις σου», «Ἐν τέλει εἶχες δίκιο». «Κηδεύτηκε μέ τιμές στρατηγοῦ ἐν ἐνεργείᾳ», «ἐν συνεχείᾳ ἔλαβε τόν λόγο ὁ κ. Διευθυντής», «Μελέτησε ὅλη τή χρονιά σκληρά, ἐν τούτοις δέν πέτυχε στίς ἐξετάσεις», «τόν ἀποφεύγουν λόγω τῆς φλυαρίας του», «δόξα τῷ Θεῷ, φτάσαμε ἐγκαιρα».